

U uvjetima pandemijske oluje, poljoprivreda je lokomotiva gospodarstva, generator optimizma i sigurnosti.

Автор(и): Емил Иванов

Дата: 23.04.2020 Брой: 4/2020

Povijesno gledano, bugarska poljoprivreda pružila je brojne primjere otpornosti u okolnostima više sile – ratovi, kuga, ekonomske i prirodne katastrofe...

Danas, kada nas je pogodio Covid-19, kada ekonomija gubi dah, poljoprivreda je ponovno sektor s neočekivano velikim kapacitetom i potencijalom, sposoban da potonući brod na svojim leđima prenese na sigurnu obalu.

Ukratko: naša poljoprivreda je u stanju održati prehrambeni lanac na visokoj razini – krvožilni sustav za opstanak nacije protiv podmukle pošasti.

Neosporna je činjenica da je, u trenutnoj eksplozivnoj epidemiološkoj situaciji, poljoprivreda u povlaštenom položaju. Proizvodnja se odvija na otvorenom, prostorna izolacija i distanciranje nisu problem. Prije nego što nastavim iznositi svoju tezu o stanju i mogućnostima naše poljoprivrede, želio bih pojasniti da u ovom slučaju imam na umu određeni podsektor, točnije proizvodnju žitarica – pšenice, ječma, suncokreta, kukuruza i uljane repice. U ovoj proizvodnji – zahvaljujući protekcionističkoj politici Ministarstva poljoprivrede i svih vlada nakon 2007. – stvoren je ogroman energetski naboj – izdašne europske subvencije i niz drugih ekonomskih i investicijskih mehanizama i privilegija.

Rezultat ove "intervencije" je očit – provedena je širokoformatna osnovna, tehnološka i strukturna transformacija, implementiran je avangardni projekt. Danas se može mirno i bez sjene sumnje konstatirati – proizvodnja žitarica u Bugarskoj zauzima vodeće pozicije u Europskoj uniji.

Nakon što sam ocrtao profil proizvodnje žitarica, važne stavke u izvozu Bugarske, moram istaknuti još jednu izvanrednu činjenicu: danas, kada je cijela Bugarska pod opsadom koronavirusa, mobilizacija takozvanih proizvođača žitarica (kako ih premijer Borisov ljubazno naziva) je na iznimno visokoj razini, rad napreduje neslućenom brzinom, bez obzira na nepovoljnu klimatsku i fitosanitarnu okolinu, čemu moramo dodati i čisti psihološki pritisak koji vrši invazija podmukle virusne pošasti.

Ovdje je mjesto za isticanje da je pozadina naše poljoprivredne vojske na svom naprednom položaju. Mislim na tvrtke koje opskrbljuju sjemenom, gnojivima i sredstvima za zaštitu bilja. Menadžment svih ovih tvrtki, predstavnika vodećih globalnih agrokemijskih i sjemenskih industrija u našoj zemlji, isplanirao je savršene koridore za pravovremenu opskrbu. To znači da poslovni partneri bugarskih poljoprivrednika rade dan i noć na organizaciji planiranja i logistike svojih proizvoda do svakog polja u Bugarskoj. I nešto više. Stručni timovi ovog odgovornog poslovanja su na terenu, jer po njihovom mišljenju bugarskim poljoprivrednim proizvođačima danas je potrebna profesionalna pomoć i kompetentna ekspertiza visoke razine više nego ikad. To će pomoći poljoprivrednicima da definiraju informirane odluke i strategije, eliminiraju rizike i formiraju održivu proizvodnju.

Trgovačke tvrtke za sjeme, gnojiva i sredstva za zaštitu bilja pozicionirale su radni model za strateško partnerstvo – investicijski kapitalni resurs koji uključuje energiju, vrijeme, vrhunske proizvode, kreativnost i predanost! I što je najvažnije: zajednička odgovornost za buduću žetvu!

Na pozadini ovog visoko intenzivnog formata naše nacionalne poljoprivredne proizvodnje, jasno se ističe nerazmjerni razvoj drugog dijela naše poljoprivrede – voćarstva i povrtlarstva. "Dobro čuvana tajna" potpuno je izašla na vidjelo tijekom spora u travnju između ministrice poljoprivrede Desislave Taneve i voditelja maloprodajnih lanaca u vezi s operacijom spašavanja bugarskih poljoprivrednih proizvoda – voća, povrća,

mesa, ribe, mliječnih proizvoda – koju je planiralo Ministarstvo poljoprivrede, hrane i šumarstva. Ova glasna svađa na kraju je završila (na prvi pogled) mirno. Uredbom Vlade naloženo je da se 50% maloprodajnog prostora u supermarketima u zemlji izdvoji za domaću proizvodnju.

Nemam dovoljnu kompetenciju da s pravne točke gledišta komentiram ovaj administrativno-regulativni akt na slobodnom tržištu koje je dio europskog trgovačkog prostora, čak i ako je tijekom pandemije.

Želio bih napraviti rezervaciju da će se nastavak ove publikacije baviti samo dijelom problema, točnije voćem i povrćem. Ministrica Taneva, namjerno ili ne, obavijestila je trgovce prisutne za "pregovaračkim" stolom da od 100.000 poljoprivrednih proizvođača u Bugarskoj, 16.000 uzgaja voće i povrće – 75% od tih 16.000 je neodrživo.

Što ova činjenica znači? To je pokazatelj, potvrda, da su bugarske administrativne i političke vlasti godinama zanemarivale dva ključna sektora – voćarstvo i povrtlarstvo. Prije svega, kako i sama gospođa Taneva priznaje, 75% gospodarstava je neodrživo i treba zaštitu, potporu i pomoć. Voćari i povrtlari su siromašni rođaci proizvođača žitarica. Do sada su subvencije i državna pomoć za njih bile simbolične, u većini slučajeva slabo regulirane, kaotične, neobjektivne i neučinkovite. Problem trajnog i sezonskog zapošljavanja u ovim proizvodnjama intenzivnim radom s visokim kapitalnim izdacima ostao je neriješen i ne postoji koncept za njegovo rješenje. S druge strane, nedostatak organizacija proizvođača za plasman proizvoda, čije se odsutnost opravdava notornim bugarskim dualizmom koji nas proganja od pamtivijeka, nije ozbiljan argument. Ima više nego dovoljno ekonomskih instrumenata sposobnih da razotkriju ovu mitologemu. Na primjer – pilot projekt zadruge ovog tipa, financiran iz Poljoprivrednog fonda, zasigurno bi se pokazao kao demonstrativan i učinkovit primjer. Dolazimo do tržnica na veliko gdje se plasira glavni dio već vrlo skromne proizvodnje voća i povrća, koja pamti bolja vremena. Organizacija ovih trgovačkih centara ne zadovoljava niti jedan moderni zahtjev. Tužnu sliku nadopunjuje žalosno stanje sanitarnih čvorova...

U kakvom je stanju znanstvena potpora ovim proizvodnjama s nezamjenjivim sudjelovanjem i središnjom ulogom u prehrambenom lancu? Institut za voćarstvo u Plovdivu i Kyustendilu te Institut za povrtne kulture u Plovdivu, unutar strukture Poljoprivredne akademije, odavno su prestali oblikovati vizije sadašnjosti i budućnosti modernog voćarstva i povrtlarstva. Prestali su biti centri znanja i kompetencije, prestali su crtati staze za prijenos i inovacije. Njihova znanstvena, eksperimentalna i primijenjena aktivnost ozbiljno je kompromitirana nedovoljnim financiranjem koje im je nametnuto zakonom. Ovi nekada nezamjenjivi čimbenici održive, moderne i profitabilne proizvodnje danas se čine kao neobičan društveni eksperiment, provokacija, stvorena na visokoj

institucionalnoj razini s jedinom svrhom njihovog sporog, tihog i neprimjetnog za neuvježbano oko zaborava. Što još jednom dokazuje da smo prvaci u donošenju pogrešnih odluka!

Zaključno: bugarsko voćarstvo i povrtlarstvo su male, sezonske, ekstenzivne, niskotehnološke proizvodnje. Nisu orijentirane na izvoz, udio izvoza je zanemarivo malen. Njihova sveobuhvatna, temeljna transformacija i modernizacija zahtijevaju finansijski osigranu stratešku perspektivu.

S brojnih medijskih platformi, uvježbanim, kazališnim glasom, iako jako sumnjam u njezin dramski talent, ministrica Taneva nas je zaglušila ponavljajući da bugarsko voćarstvo i povrtlarstvo trebaju potporu. To je sama ISTINA! Samo, iz obilne rječitosti gospođe Taneve nije postalo jasno shvaća li ona sama da je prva adresa te potpore Ministarstvo poljoprivrede, hrane i šumarstva na čijem je čelu ona?

Ako pretpostavimo da sva ova buka i pucketanje nisu PR kampanja i imitacija hiperaktivnosti u delikatnoj situaciji, onda slijedi da Desislava Taneva već ima koncept za oživljavanje vitalnih sektora naše agroindustrije. Ovu tvrdnju, željeli bismo vjerovati, neizravno podupire činjenica da je ministrica Taneva javno objavila da osobno preuzima upravljanje ovim super važnim proizvodnjama, što je znak da formalizira svoj novi projekt. Ako se doista obveže stati na kraj poznatom "ništa ne činjenju", pljesnut ćemo joj. Želimo ministrici Tanevoj puno uspjeha u izvršavanju ove odgovorne misije! Jer, da bi njezin osobni, ambiciozni pothvat uspio, morat će voditi još mnogo ratova, ne samo protiv maloprodajnih lanaca...